

چگونگی حاکمیت معماری سرویس‌گرا در توسعه محصولات و خدمات بانکداری کشور

نادر حقی

مهندس نرم‌افزار، معمار کسب و کار و طراح سیستم
کارشناس ارشد شرکت خدمات رایان اقتصاد نوین

فهرست مطالب

- مفهوم معماری سرویس‌گرا
- حاکمیت معماری سرویس‌گرا
- مدل بلوغ معماری سرویس‌گرا
- مراتب حاکمیت معماری سرویس‌گرا
- مزایا و معایب معماری سرویس‌گرا
- ارتباط مولفه‌های کسب و کار بانک در حاکمیت معماری

مفهوم معماری سرویس‌گرا

- معماری سرویس‌گرا بعنوان پارادایمی جهت طراحی و تحقق فعالیت‌های کسب و کار با استفاده از سرویس‌های خوش تعریف دارای ویژگی اتصال سست و متشکل و هماهنگ با فرایندهای کسب و کار (بانکداری)
- سبکی از معماری که از اتصال سست سرویس‌ها جهت انعطاف پذیری و تعامل پذیری کسب و کار بصورت مستقل از فناوری پشتیبانی می‌کند و از ترکیب مجموعه سرویس‌های مبتنی بر کسب و کار تشکیل شده که این سرویس‌ها با انعطاف پذیری و پیکربندی پویا، فرایندها را محقق می‌کنند.

مفهوم معماری سرویس‌گرا

حاکمیت معماری سرویس‌گرا

- بانک‌ها نیازمند واکنش سریع به تغییرات کسب و کار هستند. این تغییرات با توجه به سیاست‌های دستگاه‌های نظارتی و ملاحظات مدیریتی جهت ایجاد هماهنگی و یکسان کردن رویه‌ها و تنوع در ارائه محصولات و خدمات صورت می‌پذیرد.
- آغاز از صفر برای تحقق این نیازمندی‌ها و ایجاد یک زیرساخت جدید مقرون بصرفه نبوده و اصولاً "قابل انتخاب نیست.
- باید بتوان از دارایی‌های موجود در امور کاربردی استفاده نمود و کانال‌های جدید تعامل با مشتریان، شرکاء و تامین‌کنندگان را پشتیبانی کرد.

حاکمیت معماری سرویس‌گرا

- پذیرش معماری سرویس‌گرا دارای فرایند پیچیده‌ای است و بدلیل این پیچیدگی سازمان‌ها در این مسیر با مشکلات متعددی مواجه هستند و چه بسا این مشکلات سبب شکست حاکمیت معماری سرویس‌گرا شود.
- میزان حاکمیت معماری سرویس‌گرا از طریق ارزیابی یک مدل بلوغ در سازمان تعیین می‌گردد.
  - همراستایی استراتژیک
  - بهبود ارزش
  - مدیریت منابع
  - مدیریت مخاطرات
  - مدیریت کارایی

مدل بلوغ معماری سرویس‌گرا

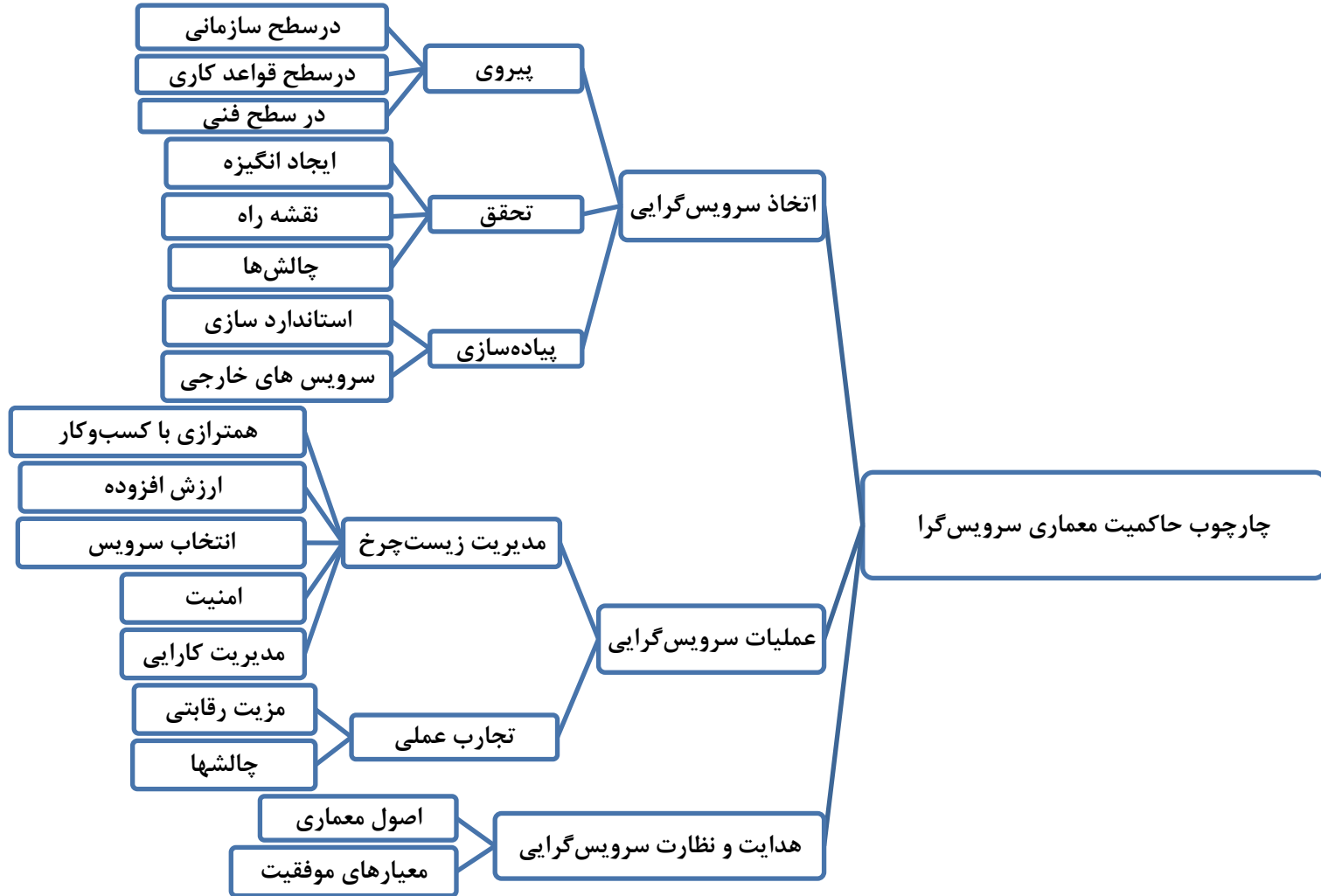
سازمان	فرایند	فناوری	سطح بلوغ
معماری سرویس‌گرا در بانک وجود ندارد	ترویج دانش معماری سرویس‌گرا از طریق شایستگی‌ها و توانایی‌های کارشناسان بانک	وجود دانش ساخت معماری سرویس‌گرا	سطح ۱ آغاز معماری سرویس‌گرایی با دانش ساخت بصورت فردی
شناسایی پیامدهای استراتژیک پیاده‌سازی معماری (فرصت‌ها، تهدیدات، نقاط قوت و ضعف) تعیین مسئولیت‌های برنامه‌ریزی و یکپارچه‌سازی تعیین اولویت‌ها و الزامات کسب‌وکار	مدل‌سازی فرایندهای کسب و کار همراه با اجزای سرویس‌های قابل پیاده‌سازی (ابتدا فرایندهای قابل استفاده مجدد مدل می‌شوند)	آمادگی معماری برای اجرا (وجود طرح‌های معماری)	سطح ۲ تعریف معماری سرویس‌گرا در مدیریت استراتژیک بانک
تعیین مسئولیت‌ها در خصوص حاکمیت، عملیات و پشتیبانی، برنامه‌ریزی و توسعه، پایش، نظارت بر ارائه خدمات در معماری سرویس‌گرا	مدل‌سازی، مستندسازی و پیاده‌سازی فرایندهای کسب و کار بر اساس براساس اجزای معماری در کلیه حوزه‌های کاری بانک	پیاده‌سازی معماری سرویس‌گرا	سطح ۳ تعریف مدیریت فرایندها و تعیین استاندارد عملیات

مدل بلوغ معماری سرویس‌گرا

سازمان	فرایند	فناوری	سطح بلوغ
تعریف معیارهای عملکرد در فرایندهای کسب و کار	نظارت بر فعال و به‌روز بودن چارچوب و اجزای معماری سرویس‌گرا	مانیتورینگ و اندازه‌گیری کارایی سیستم‌ها	سطح ۴ پایش و نظارت بر عملکرد
تعیین مسئولیت‌ها و پاسخگویی مناسب به نتایج بهبود	رویکرد سیستماتیک برای شناسایی نیازهای جدید (محصولات و خدمات بانکی) و تعیین شکاف موجود با استفاده از سرویس‌های موجود در فرایندهای کسب و کار	مدیریت زیست چرخ معماری سرویس‌گرا و بهبود مستمر عملیات با رویکرد یکپارچه‌سازی	سطح ۵ بهینه‌سازی فرایندها

مراتب حاکمیت معماری سرویس‌گرا

مراتب حاکمیت معماری سرویس‌گرا

- برای تحقق معماری سرویس‌گرا در کسب و کار مورد نظر باید به زیست چرخ معماری توجه نمود.
  ۱. نیازمندی‌های کسب و کار جمع‌آوری می‌شود.
  ۲. فرایندهای کسب و کار بانک طراحی می‌شود.
  ۳. بهینه شدن فرایندها از طریق کنار هم قرار دادن سرویس‌های موجود و سرویس‌های جدید صورت می‌گیرد.
  ۴. در یک محیط امن و با قابلیت تجمیع بالا نصب می‌گردند.
  ۵. مدیران و کارشناسان بانک فرایندها را از نظر فنی و گردش عملیات مورد نظارت و مدیریت قرار می‌دهند.
  ۶. اطلاعات جمع‌آوری شده، بازخورد خواهند داشت تا بهبود پیوسته فرایندها را امکان پذیر سازد.

شناسایی سرویس‌ها بر اساس فرایندهای کسب و کار

۱. شناسایی تخصص‌های کسب و کار
۲. دسته‌بندی فرایندها بر اساس تخصص‌ها
۳. تحقق مسئولیت‌های کسب و کار
۴. استخراج سرویس‌ها

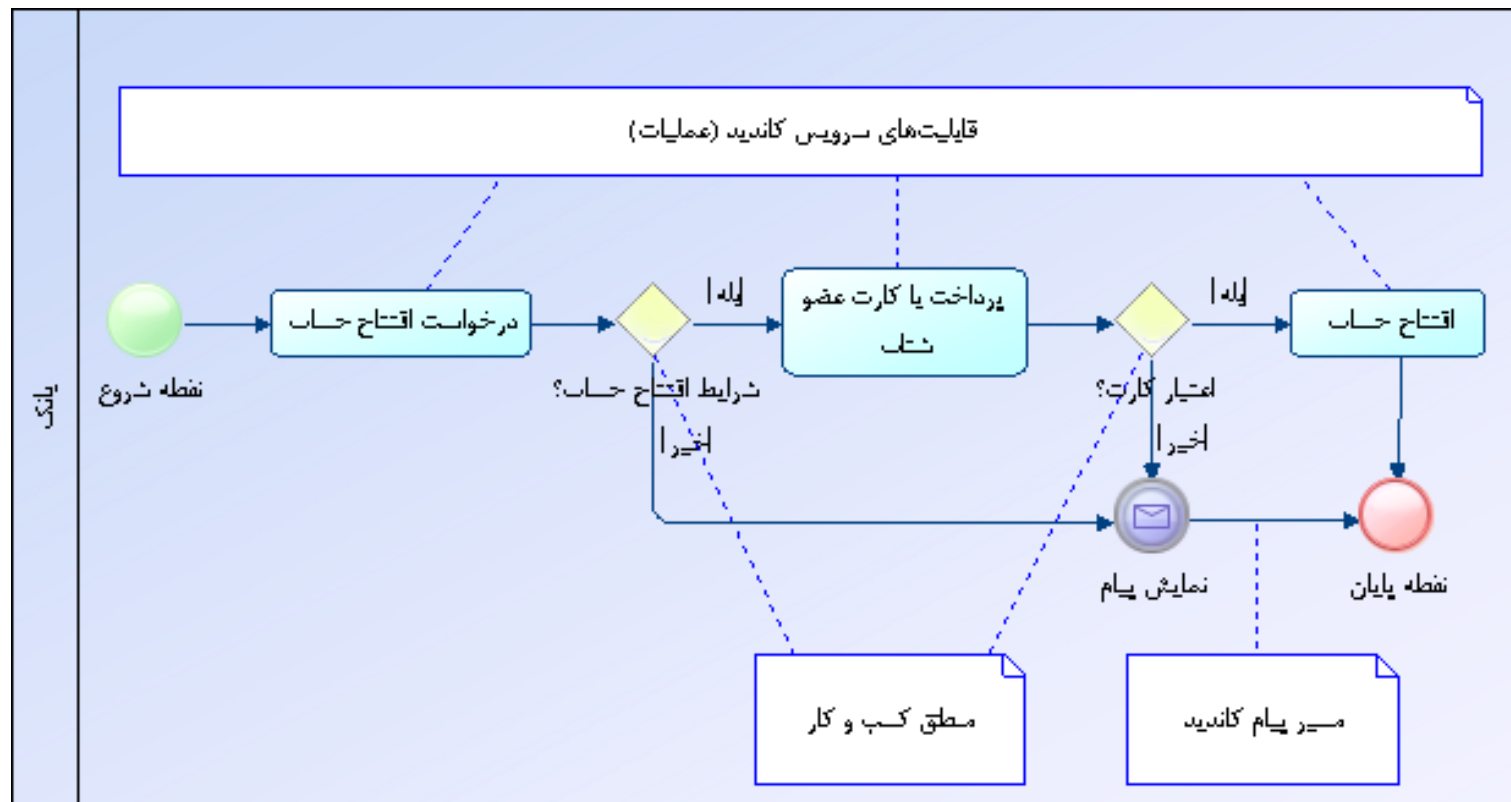
شناسایی سرویس‌ها بر اساس فرایندهای کسب و کار

- ساختار فرایند کسب و کار و فرصت استخراج سرویس

شناسایی سرویس‌ها بر اساس فرایندهای کسب و کار

- جریان فرایند کسب و کار موثر بر رفتار سرویس

مزایای معماری سرویس‌گرا

- مزایای مرتبط با امور برنامه‌ریزی و قبل از پذیرش معماری سرویس‌گرا
  - تعریف عمومی از معماری سرویس‌گرا در درون سازمان، درک بهتر و بومی‌سازی معماری در سازمان
  - تعریف چشم‌انداز مدیریتی با اهداف مشخص و بلند مدت
  - شناسایی نیازمندی‌های سازمانی نظیر ساختار جدید سازمانی (فرایند محور یا خدمت‌گرا) و نیازمندی‌های فنی از قبیل فناوری مورد استفاده در طراحی و پیاده‌سازی سرویس‌ها
- مزایای حین پذیرش
  - هدایت سازمان در جهت پذیرش معماری سرویس‌گرا
  - هماهنگ نمودن مسیرهای مختلف پذیرش نظیر بهبود فرایندها و بهینه‌سازی ارتباط با مشتریان، شرکاء، و تامین‌کنندگان
  - بهره‌مندی از فواید و اثرات مثبت روش‌هایی که قبلاً" مورد استفاده قرار گرفته‌اند.
  - تسهیل در ارزیابی فرایند پذیرش معماری سرویس‌گرا

معایب معماری سرویس‌گرا

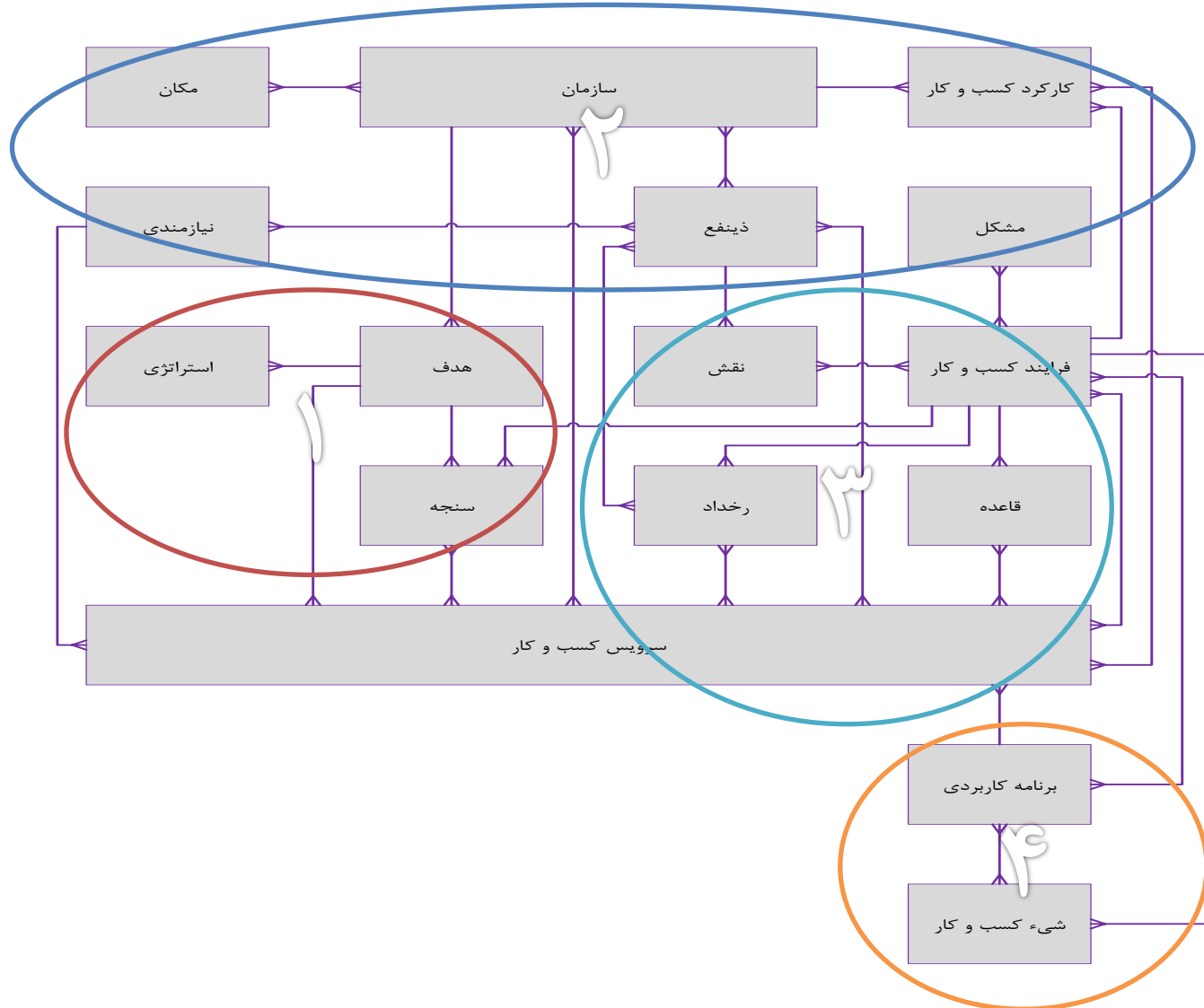
- در تئوری‌های ارائه شده در مدل بلوغ معماری سرویس‌گرا هنوز تعریف یکتا و استاندارد برای معماری سرویس‌گرا وجود ندارد.
- مدل بلوغ نسبت به پذیرش معماری سرویس‌گرا در سازمان دیدگاه فنی دارد در حالیکه برای سنجش بلوغ در سازمان باید به عدم وابستگی به فناوری توجه نمود.
- تمرکز تئوری‌های ارائه شده در مدل بلوغ معماری سرویس‌گرا بیشتر بر بلوغ تکنولوژی تکیه دارد.
- ارائه مدل بلوغ معماری سرویس‌گرا بیشتر از جنبه تجاری و نه براساس مبانی علمی و دانشگاهی و توسط شرکت‌های تجاری می‌باشد و لذا بیشتر به محصولات و فناوری خود پرداخته‌اند.

ارتباط مولفه‌های کسب و کار بانک در حاکمیت معماری

- حاکمیت معماری سرویس‌گرا در بانک با پیاده‌سازی سرویس‌های کسب‌وکار تحقق می‌یابد.
- هر سرویس در نهایت از مجموعه‌ای از مشخصه‌ها و عملیات تشکیل شده که برای پیاده‌سازی آنها نیاز به استفاده از مولفه‌هایی است که دارای کاربرد در معماری سازمان، معماری اطلاعات و زیرساخت و فناوری هستند.
- مولفه‌های کسب و کار به چهار دسته تقسیم می‌شوند:
  ۱. راهبردی
  ۲. سازمانی
  ۳. کارکردی
  ۴. اطلاعاتی

ارتباط مولفه‌های کسب و کار بانک در حاکمیت معماری

با سپاس از توجه و حوصله شما

نادر حقی

n.haghi@rayanen.com